

Volop kolonievogels geteld in 2005

Roek. Foto: Ram Schols

Indrukwekkend wat er in 2005 weer aan kolonies geteld is. Petje af voor de vele tellers en vooral ook de districtcoördinatoren (DC's) die, zonder zelf de tel kwijt te raken, alles weer in goede banen wisten te leiden. Het beeld van het koloniefrent in 2005 is wisselend. Voorlopige uitkomsten laten bij de Aalscholver en reigers overwegend gunstige cijfers zien, bij meeuwen en sterns is het beeld wisselend en de Roek is duidelijk in mineur.

Sinds mensenheugenis

De Aalscholver laat in kolonies die in 2004 en 2005 zijn geteld een groei zien van 9%, maar de aantallen van enkele grote kolonies ontbreken hierin, en dat kan nogal uitmaken. Als deze groei bewaarheid wordt, zal het landelijke totaal hoger uitkomen dan de ruim 23.000 paren in 2004, en dat was al een record. De Blauwe Reiger zit in hetzelfde schuitje. Ook hier laten vergelijkingen tussen 2004 en 2005 toename zien (9%), zowel in Laag- als Hoog-Nederland. Als deze op voorlopige gegevens gebaseerde berekeningen kloppen, stevent ook de Blauwe Reiger af op een recordjaar, waarbij misschien voor het eerst het aantal van 13.000 paren zal worden overschreden.

De Purperreiger deed het in het Naardermeer, in de Zouweboezem bij Ameide en in Overwaard bij Kinderdijk goed, maar heeft in 2005 een veer moeten laten in de Nieuwkoopse Plassen (onder de 100 paren gezakt), vermoedelijk ook in De Wieden en zeker in De Weerribben. In dit laatste gebied liet de soort voor het eerst zelfs geheel verstek gaan! Ook uit Fryslân komen slechte berichten.

Aanzuigende werking Kreupel?

Een paar jaar ligt er nu enkele kilometers uit de kust bij Andijk in het IJsselmeer het nieuw aangelegde eilandje De Kreupel. In z'n korte bestaan kreeg het inmiddels de allures van een vogelparadijs. Afgelopen jaar zaten er 3700 paar Visdieven en voor het eerst ook Aalscholvers, 1300 paren maar liefst. Ook de Dwergstern is er vastgesteld. Er wordt verondersteld dat deze rijkdom is afgeroomd van andere kolonies. Zo namen Visdieven op Balgzand en langs de Friese kust af (Workumerwaard van 1340 naar 950 paren in 2004-05) en hetzelfde gold voor de Aalscholver van De Ven bij Enkhuizen (4500 naar 3600 paren). Twee andere IJsselmeerparadijsjes zijn de laatste jaren verlaten door Visdieven, zoals Naviduct bij Enkhuizen (te ruige begroeiing) en IJburg bij Amsterdam (bebouwing). Natuurontwikkeling elders in het IJsselmeergebied gooit ook hoge ogen. Wat te denken van 1200 paar Kokmeeuwen, 750 Visdieven en vijf paar Dwergsterns op Kinseldam onder de rook van Amsterdam?

Aan de overkant, aan de monding van de IJssel, is het ook raak met honderden Kokmeeuwen en Visdieven op IJsseloog en andere aangelegde eilandjes bij Ramspol. Ook hier twee paar Dwergsterns en verder ruim 30 paar Kleine Mantelmeeuwen en 150 Zilvermeeuwen. Zo ver in het binnenland is dit heel bijzonder.

Binnenlandse meeuwen

Kolonievogels in het Waddengebied komen elders aan bod in deze SOVON-Nieuws. Van de Zwartkopmeeuw zijn er weer meldingen uit het binnenland, zoals 2 paren bij Rijssen en eenlingen bij Hardenberg, Hoofddorp en in de Groote Peel en Mariapeel. Ook leuk zijn de 6 paren op Kinseldam en 11 op nieuwe eilandjes in de IJssel-monding. Kokmeeuwen laten in 2005 buiten het Delta- en Waddengebied vrijwel overal fors lagere aantallen zien. Landelijk komt voorlopig een afname van 14% uit de bus. In Twente was de afname even groot als de landelijke, in Fryslân bedroeg hij 18% terug, maar de kroon spant Oost-Brabant en aangrenzend Limburg met 30% terugval. Het gaat al decennia lang slecht met onze binnenlandse Kokmeeuwen, vooral de kleine vestigingen, maar dit jaar waren ook grote kolonies langs de IJsselmeerkust en in de Peel aan de beurt. Interessante binnenlandse vondsten van overwegend kustbewonende meeuwen zijn een Kleine Mantelmeeuw in Twente een Stormmeeuw in Oost-Drenthe en 3 paar Zilvermeeuwen langs de Rijn/Waal bij Nijmegen en Arnhem.

Visdieven vaker het dak op

Steeds vaker worden dakbroedende Visdieven gemeld en daarbij gaat het soms om meer dan 100 paren, zoals in Zwolle. In 2005 werden verder tientallen dakbroedende Visdieven doorgegeven in Leeuwarden, Wergea, Hoofddorp, Hasselt, Deventer en Rijnsburg. Verder worden Visdieven regelmatig gemeld uit industriegebieden, waarbij soms het vermoeden van dakbroeden wordt uitgesproken. Het op daken broeden wordt, net als bij meeuwen, in verband gebracht met predatie door vossen en andere grondpredatoren.

Zwarte Sterns stabiel?

De provincie Zuid-Holland kan in 2005 bogen op 320 paar Zwarte Sterns, de meeste in de Krimpenerwaard, bij Nieuwkoop, in de Zouweboezem en bij Kinderdijk. De Wieden en het Zwarte Water in NW-Overijssel zijn goed voor 160 paren en de provincies Fryslân en Utrecht voor minstens 100 resp. 150. De totalen in zowel in 2004 als 2005 getelde kolonies ontlopen elkaar niet veel.

Roek in mineur

Na drie decennia van groei, eigenlijk herstel na vergiftiging en vervolging, ondervindt de Roek de laatste jaren flinke tegenwind. Sinds 2000-01, toen de landelijke populatie ongeveer 65.000 paren telde, was het aantal in 2004 al met ruim 10.000 teruggelopen. De voorlopige cijfers van 2005 komen uit op afname met 9% ten opzichte van het voorgaande jaar. Dit past in het beeld van de laatste jaren (jaarlijkse afname van 5% of meer). De precieze redenen zijn nog onduidelijk. Tellers maken gewag van verstoring in en bij kolonies en ook afschot, met een versnipperde verspreiding tot gevolg.

Kolonies online!

Het ziet ernaar uit dat tellers dit jaar hun resultaten online door kunnen geven. Dat scheelt papieren rompslomp en controle. Tellers kunnen in elk geval aantallen doorgeven, misschien komt er ook een mogelijkheid om met een klik op de landkaart de precieze kolonieplaats door te geven. Houd www.sovon.nl in de gaten. Uiteraard blijft de mogelijkheid bestaan aantallen op papier met de post in te sturen. Online of niet, het tellen zelf gebeurt nog altijd in het veld met pen en papier. We kijken met belangstelling uit naar de nieuwe telresultaten.

Arend van Dijk

Het LSB is en onderdeel van
het Netwerk Ecologische Monitoring.
Het LSB-project wordt uitgevoerd in samenwerking met het CBS en wordt financieel mogelijk gemaakt door LNV-DK.